

**KRAJOWY OŚRODEK
DOKUMENTACJI ZABYTKÓW**
KARTA EVIDENCYJNA ZABYTKÓW
ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

K

L

Ł

M

N

O

P

R

S

T

V

U

W

X

Y

Z

Nr

10919

1. Obiekt

**RZYM.-KAT. KOŚCIÓŁ KLASZTORNO-SZPITALNY KRZYŻOWCÓW
Z CZERWONĄ GWIAZDĄ p.w. ŚW. MACIEJA**

ob. RZYM.-KAT. KOŚCIÓŁ REKTORALNY p.w. ŚW. MACIEJA

2. Czas powstania

pocz. XIII w. XIV/XV w.,
2. poł. XVII w.

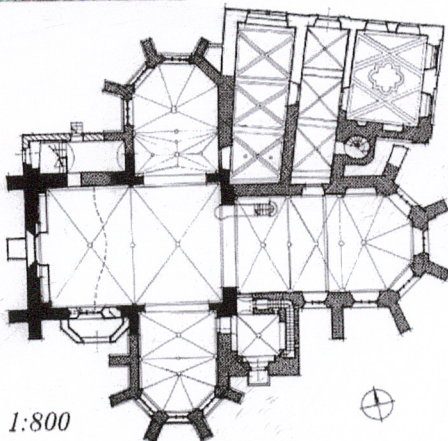
3. Miejscowość

WROCLAW

11. Zdjęcia, rzut, orientacja

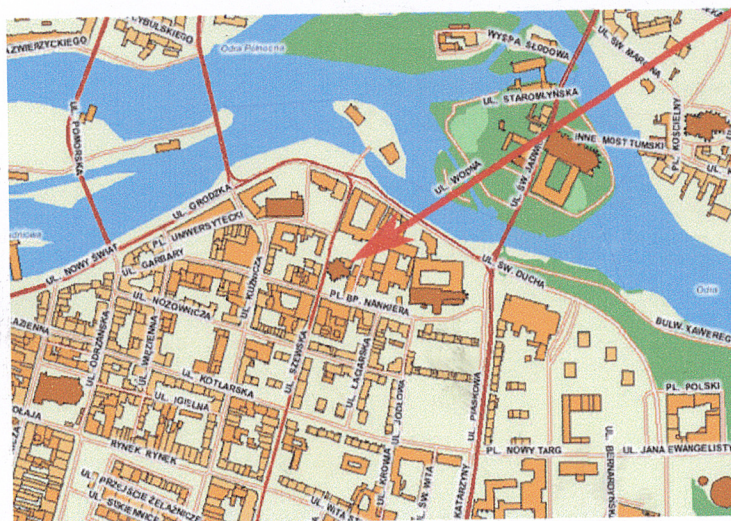
Widok od południa

Plan w skali 1:800

Wnętrze, widok z empory na prezbiterium

Ryc. II Orientacja, fragment mapy 1:1000

4. Adres

Wrocław
50 - 140 Wrocław, pl. Nankiera 17
nr działki dz. nr 10/2 ul. Grawoska
nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo dolnośląskie
miasto Wrocław

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Wrotizla (1000 - 1335), Wretslav (1335 - 1526), Presslaw (1526 - 1741), Bresslau (1741 - 1871), Breslau (1871 - 1945)

7. Przynależność administracyjna przed 1.01.1999 r.

woj. wrocławskie
miasto Wrocław

8. Właściciel i jego adres

Parafia rzymsko-katolicka p.w. św. Macieja 50-140 Wrocław, pl. Nankiera 17 Centralny Ośrodek Duszpasterstwa Akademickiego

9. Użytkownik i jego adres

Parafia rzymsko-katolicka p.w. św. Macieja 50-140 Wrocław, pl. Nankiera 17 Centralny Ośrodek Duszpasterstwa Akademickiego

10. Rejestr zabytków

nr 83 z dnia 06.02.1962 r.

A/31/83

Najstarsze partie kościoła pochodzą z XIII wieku - mury nawy od zachodu są relikami dawnej kaplicy zamkowej założonej na rzucie prostokąta, z wejściem głównym w zachodniej ścianie szczytowej, zamurowanym jeszcze w XIII wieku. W tym miejscu mur wzmocniono niską przyporą. Nowe, portalowe wejście do świątyni od strony południowej datowane jest na przełom XIII/XIV wieku.

Na miejscu obecnego kościoła książę Henryk I Brodaty ufundował ok. 1220 roku kaplicę zamkową. Na jej miejscu przed 1241 rokiem wzniesiono kościół jednawowy, dwuprzęsłowy z prosto zakończonym dwuprzęsłowym chórem.

W 1253 roku kościół wraz ze szpitalem św. Elżbiety ufundowanym jeszcze w 1243 roku przez księżną Annę, został przekazany zakonowi szpitalników z czerwona gwiazdą, pozostając w ich posiadaniu aż do sekularyzacji zakonu w 1810 roku. Z pierwszego etapu budowy kościoła zachowało się prezbiterium i dolna część wieży datowane na rok około 1300.

W latach 1310 - 1330 wybudowano nowy, wyższy, poligonalnie zakończony chór oraz wieżę. Około 1380 roku dobudowano południowe, a w 1400 roku północne ramię transeptu, nadając w ten sposób budowli plan krzyża. Na początku XV wieku pierwszy raz podwyższono korpus nawowy - czytelne ślady na elewacji zachodniej. W 1487 roku podwyższono wieżę o dwie kondygnacje, nadając im rzut ośmioboku i zwieńczając szpicem pokrytym miedzią.

W 1569 roku powtórnie podwyższono mury nawy o około 2 metry oraz przekryto ją sklepieniem krzyżowo - żebrowym powtarzającym pierwotny gotycki układ. Dokonano także naprawy wieży. Prace finansowane były przez opata henrykowskiego Andrzeja I i wielkiego mistrza szpitalników Antoniego Brusa. Prace murarskie prowadził mistrz Bartolomeusz Mandel.

W XVII wieku historia kościoła św. Macieja jest związana z pobytem we Wrocławiu jezuitów reprezentujących nurt kontrreformacyjny w kościele katolickim. Wrocław który od 1633 roku należał do związku miast szwedzkich, brandenburskich i saksońskich w obronie protestantyzmu, nie zezwalał na osiedlenie się jezuitów w mieście, tym bardziej na budowę przez nich kościoła. Po ich przybyciu do Wrocławia w 1638 roku, krzyżowcy zezwolili na korzystanie ze swojego kościoła zakonowi jezuitów, do czasu otrzymania od rady miejskiej zgody na osiedlenie się we Wrocławiu. Przez następne 50 lat kościół św. Macieja był użytkowany wspólnie przez oba zakony. Na lata 1654 - 1663 przypadają duże prace budowlane i wyposażeniowe we wnętrzu kościoła, które prawdopodobnie były formą finansowego rewanżu ze strony jezuitów za udzielenie gościny. W roku 1654 wyremontowano i podwyższono wieżę, zwieńczając ją glorietywnym hełmem wg projektu jezuita Theodora Morettiego. W 1656 roku położono nad kościołem nowy dach oraz odnowiono emporę organową. W 1662 roku wybudowano nową zakrystię. Prace budowlane w latach 60. XVII wieku nadzorował mistrz Paul Blachnik.

sytuacja

Kościół wzniesiony we wschodniej pierzei ul. Szewskiej. Zachodnia elewacja połączona murem kurtynowym z leżącym na północ budynkiem dawnego klasztoru, prezbiterium styka się z biegnącym w kierunku południowym budynkiem dawnego szpitala, którego budynek dochodząc do ul. bp. Nankiera wydziela nie wielki plac z kolumną św. Jana Nepomucena.

materiał, konstrukcja, technika

mury obwodowe: fundamenty na stopie z kamienia polnego, mury ceglane. W najstarszych partiach nawy cegła w wątku wendyjskim, w pozostałych partiach muru wątki gotyckie w układach wozówkowo - główkowych, krzyżowych. Cegły o różnym stopniu wypalenia, zaprawa piaszkowo wapienna, spoiny o różnej barwie, szerokości i profilu. Wnętrze otynkowane. Żebra sklepienne ceglane, profilowane, spoinowane. Maswerki, ościeża portali, obdasznice przypór, wsporniki wiązek żeber, wsporniki figuralne, zworniki figuralne i tarczowe - kamienne (piaskowiec).

sklepienia, stropy: w przedsionku wejściowym strop płaski, w nawie sklepienie nie krzyżowe, w jednym przęśle północnego ramienia transeptu sklepienie gwiaździste, w pozostałych sklepienie krzyżowe, w aneksie zakrystii sklepienie kolebkowe. W kaplicy pod wieżą i w salce na wieży sklepienie krzyżowe.

wieżba dachowa: dwupoziomowa, drewniana, płatwiowo-kleszczowa o różnej wysokości słupów.

dachy: nawa główna, prezbiterium, ramiona transeptu nakryte dachem dwuspadowym z trójbocznymi połaciami szczytowymi, wieża zwieńczona dachem namiotowym. Przedsionek kruchty nakryty spłaszczonym dachem trójpołaciowym, aneks empory organowej dachem dwuspadowym.

pokrycie dachu: współczesna ceramiczna dachówka klasztorna, dach nad przedsionkiem kruchty i dach wieży pokryty blachą.

posadzki: w prezbiterium sześcioboczne płyty kamienne w dwóch odcieniach szarości. W nawie, transepcie i kruchcie kamienne płyty. Na emporze muzycznej i na podeście empory od południa podłoga drewniana, deskowa. W kaplicy pod wieżą i w salce na wieży posadzka ceglana.

schody: stipes w prezbiterium z piaskowca, na emporę organową schody dwubiegowe - w 1. biegu kamienne, w 2. biegu drewniane. Schody na wieżę zabiegowe, ceglane.

empora: muzyczna murowana.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
ok. 8000 m ³	ok. 900 m ²	kościół klasztorно-szpitalny p.w. św. Macieja	rym.-kat. kościół parafialny p.w. św. Macieja
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne i wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcja dachu, wyposażenie instalacje)	
<p>1945 - spłonął dach i hełm</p> <p>1958 - runął dach i narożnik chóru i północnego ramienia transeptu</p> <p>1966 - odbudowa zniszczeń</p> <p>od 2003 - prowadzone prace konserwatorskie i renowacyjne m.in:</p> <ul style="list-style-type: none"> • osuszanie budynku • kotwienie ścian • odbudowa hełmu • konserwacja i czyszczenie kamieniarki • rewaloryzacja sali w wieży 		<p>budynek silnie zawilgocony, spękane ściany</p> <p>- w trakcie remontu</p> <p>Instalacje – CO gazowe, elektryczna, odgromowa</p>	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie	
		budynek w trakcie kompleksowego remontu i rewaloryzacji.	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

WUOZ Wrocław:

sgn 1242 Badania archeologiczno-konserwatorskie w kościele rektoralnym p.w.
św. Macieja we Wrocławiu

MKZ Wrocław

Sgn 93/93/75 - projekt konstrukcyjny, F. Nadolski

Sgn 93/93/75 - projekt odbudowy wnętrza

Sgn 94/94/75 - inwentaryzacja korony murów wieży

Sgn 95/95/75 - inwentaryzacja, E. Małachowicz

Sgn 96/96/75 - orzeczenie techniczne w sprawie katastrofy budowlanej w 1958.
O. Mucha

Sgn 4686/143/78 - studium historyczno-architektoniczne, K. Eysymontt 78.

Sgn 442/02 - projekt ogrzewania powietrza, D. Węgrzyn 02.

Sgn 511/03 - prace konserwatorskie i renowacyjne, M. Małachowicz, 03.

Sgn 512/03 - opinia geotechniczna, R. Mazur 03.

cd. załącznik nr 2

22. Bibliografia

L. Burgermeister, G. Grundmann, *Die Kunst...* Breslau 1930-34, t.1, cz.III, s.
39-51, tamże źródła.

E. Dubowy, *Breslauer Kirchen. Kunsthistorischer Führer*. Breslau 1922, s. 35.

G. Grundmann, *Schlesische Barockkirchen und Kloster*, Lindau, Konstanz
1958, s. 13-14.

H. Hoffmann, *Die Mathiaskirche un Breslau*, Breslau 1935.

H. Hoffmann, *Das Mathiasgymnasium und seine Kirche*, Breslau 1936.

R. Kaczmarek, J. Witkowski, *Hl. Matthiaskirche*, Wrocław 1997.

H. Lutsch, *Die Kunstdenkmäler der Stadt Breslau*, Breslau 1886, s. 45-46.

E. Małachowicz, *Stare Miasto we Wrocławiu*, Wrocław 1976, ss. 41, 92, 237

J. Mandziuk, *Katalog ruchomych zabytków sztuki sakralnej w Archidiecezji
Wrocławskiej*, Wrocław 1982, s. 141-142.

cd. załącznik nr 2

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatura)

Plan Weinerów z 1562 r., wg reprodukcji Partscha z 1826 r.

F.B. Werner, T.I, *Topographia oder Prodomus...*, rys. 293, 297, 369, 1740-58,
BUWr, nr inw. R 551.

F.B. Werner, T.IV, *Topographia seu Compendium...*, rys. 95, 189a, 1762-68,
BUWr, nr inw. IV F 113b (t. 2),

J.M. Steidlin, miedzioryt, ok. 1730, MNWr nr inw. VII-1075

cd. załącznik nr 2

24. Uwagi różne

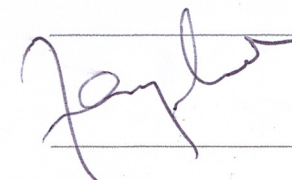
Kartę ewidencyjną wykonano ze środków Gminy Wrocław

25. Opracował

tekst Piotr Jędrzejewski

plany, rysunki

fotografie Piotr Jędrzejewski

miejsce przechowywania negatywów: WUOZ Wrocław

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO
AUTORSKIE PRAWA MAJĄTKOWE NALEŻĄ DO DMINY WROCŁAW

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

Wkładki do kart ewidencyjnych - 9 szt.

1. Miejscowość, gmina, województwo

2. Obiekt (nazwa jak na karcie)

3. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)

WROCŁAW

województwo dolnośląskie

RZYM.-KAT. KOŚCIÓŁ KLASZTORNO-SZPITALNY KRZYŻOWCÓW
Z CZERWONĄ GWIAZDĄ p.w. ŚW. MACIEJA

ob. RZYM.-KAT. KOŚCIÓŁ REKTORALNY p.w. ŚW. MACIEJA

c.d. historii, opisu

C. d. historii

Założenie krypt pod świątynią w latach 1675 - 1705 związane jest z budową nowego klasztoru premonstratensów i połączenia go ze starym kościołem. Trójnawowe, przesklepione i niskie krypty mieszczą się pod całym korpusem nawy i większą częścią prezbiterium. Wtedy także położono w całym kościele nowe posadzki ze "szwedzkiego kamienia". Pracami kierował mistrz zakonny Michael Joseph Fibiger. W połowie XVIII wieku wymieniono drewniane empory na murowane, nadając im falistą linię. Ostatnie prace we wnętrzu przeprowadzono w 1807 roku - położono wtedy marmoryzowaną sztukaterię w dolnych partiach chóru oraz poddano klasycystycznej stylizacji 3 ołtarze.

Po sekularyzacji zakonów, w zabudowaniach poklasztornych założono w 1819 roku katolickie gimnazjum św. Macieja, a sąsiadujący z nim kościół zyskał funkcję gimnazjalnego. W latach 1895 - 1896 przeprowadzono restaurację kościoła - położono nowe tynki, odnowiono witraże, wymieniono maswerki okienne oraz zamurowano otwór okienny wschodniej ściany chóru.

Do 1945 roku nie wykonywano żadnych przebudów poza bieżącymi remontami.

Podczas oblężenia Wrocławia, 2 kwietnia 1945 roku spłonął dach nad nawą i hełm wieży. Prowizoryczne zabezpieczenia obiektu wykonane po pożarze wytrzymały do 1958 roku, powodując katastrofę budowlaną - zawalenie się północnego ramienia transeptu i łuku tęczowego oraz zniszczenie renesansowej, kamiennej ambo-ny.

otwory okienne: w prezbiterium i transepcie maswerkowe otwory okienne o wykroju lancetowatym, na wieży otwory okienne wgłębiane zamknięte łukiem pełnym, wgłębiane zamknięte łukiem odcinkowym i otwór okienny zamknięty łukiem cztero-odcinkowym. Prostokątne otwory okienne, szczelinowe otwory okienne,

stolarka okienna: armatura witrażowa, drewniane okiennice i współczesna drewniana stolarka.

otwory wejściowe: 1 portal uskokowy zamknięty łukiem pełnym, 2 portale ostrołukowe, 1 otwór ostrołukowy wyprowadzający na emporę, 1 portal zamknięty łukiem pełnym, 4 otwory wejściowe we wnętrzu prostokątne.

stolarka drzwiowa: barokowe drzwi drewniane - jednoskrzydłowe, płycinowe ze snycerską dekoracją. Drzwi drewniane, jednoskrzydłowe, płycinowe - wejście do wieży w elewacji południowej. Drzwi do kruchty - drewniane, dwuskrzydłowe, płycinowe, dekorowane aplikacjami. Drzwi wewnętrzne na emporę - drewniane, jednoskrzydłowe, płycinowe.

rzut

Kościół orientowany, założony na planie krzyża łacińskiego z poligonalnie zamkniętymi prezbiterium oraz ramionami transeptu. Od strony południowej, w narożu pomiędzy prezbiterium a transeptem, założona na planie kwadratu wieża, od północy pomiędzy prezbiterium a transeptem budynek zakrystii. Przy ścianie południowej nawy wieloboczna kruchta.

bryła

Bryła masywna, o wyrazistej, skomponowanej przez ramiona transeptu i wydłużony chór sylwetce, opięta wysokimi, trójjuskowymi skarpami. Wysokie dwuspadowe dachy i 6. kondygnacyjna wieża o masywnej, czworobocznej przechodzącej w oktogonałną bryle nadają niewielkiemu kościołowi niemal obronny charakter.

elewacje

Elewacja zachodnia – składa się z północnego ramienia transeptu, przybudówki klatki schodowej, korpusu nawy, kruchży i południowego ramienia transeptu. W tle widoczny masyw wieży. Transept - jednokondygnacyjny, jednoosiowy, opięty skarpami jw. Otwór okienny lancetowaty, maswerkowy, jw. Klatka schodowa - trójkondygnacyjna, jednoosiowa. W pierwszej kondygnacji czworo-

boczny otwór okienny w oprofilowanej opasce, okratowany. W drugiej kondygnacji kwadratowy otwór okienny, częściowo zagłębiony pod linią gzymsu stanowiącego przedłużenie muru d. klasztornego. W trzeciej kondygnacji kwadratowy otwór okienny w oprofilowanej opasce, okratowany. Nawa - ściana szczytowa nawy jednokondygnacyjna, jednoosiowa, flankowana masywnymi, dwuuskokowymi skarpami ustawionymi pod kątem prostym oraz podparta na osi jednouskokową skarpą sięgającą do ławy podokiennej. Obdasznice skarp ceglane. Otwór okienny na osi zamknięty łukiem ostrym, maswerkowy, częściowo zamurowany. W szczycie czytelne ślady po dwukrotnym podwyższeniu murów nawy. W kulisie od południa widoczna jednokondygnacyjna, ślepa ściana kruchty i ślepe ramię transeptu opięte trójuskokowymi skarpami. W tle widoczna ostatnia kondygnacja wieży z otworem okiennym zamkniętym łukiem odcinkowym.

Elewacja południowa - 7 osiowa. Składa się z dwukondygnacyjnej jednoosiowej nawy, jednokondygnacyjnego trójosiowego transeptu, sześciokondygnacyjnej jednoosiowej wieży i jednokondygnacyjnego dwuosiowego chóru. Nawa flankowana od zachodu dwuuskokową skarpą sięgającą niemal do maswerku. Na je osi wysoki, lancetowaty, maswerkowy otwór okienny z lekko nachyloną ławą podokiennej. Na osi pierwszej kondygnacji przybudówka kruchty z szerokim portalem ujętym w dwa pilastry, zamkniętym czteroodcinkowym łukiem z kluczem. Transept - opięty narożnymi trójuskokowymi skarpami, zwieńczonymi dwuspadowymi obdasznicami. Na osiach lancetowate otwory okienne jak w nawie. W połaci dachu prostokątne okno strychowe. Wieża - wpisana pomiędzy ramię transeptu a korpus chóru, do wysokości drugiej kondygnacji założona na czworoboku, powyżej przechodząca w oktagon. Na osi pierwszej kondygnacji ostrołukowo zamknięty, wtórnie zamurowany portal / otwór okienny? Ujęty w oprofilowaną kamienną opaskę. Na osi drugiej kondygnacji otwór okienny zamknięty łukiem czteroodcinkowym, ujęty w kamienną, profilowaną opaskę. Stolarka okienna drewniana, współczesna. Otwór okienny na osi trzeciej kondygnacji zamknięty łukiem pełnym, wgłębiony, zamurowany do połowy wysokości. Otwór okienny na osi czwartej kondygnacji wieży zamknięty łukiem pełnym. Otwór okienny piątej kondygnacji zamknięty łukiem ostrym, otoczony szeroką opaską tworzącą wokół niego rodzaj ostrołukowej płyciny. Otwór okienny szóstej kondygnacji zamknięty łukiem odcinkowym, wgłębiony. We wszystkich oknach od trzeciej do szóstej kondygnacji drewniane, jednoskrzydłowe okiennice. Korona wieży zwieńczona żelazną, tralkową galeryjką. Miedziany hełm namiotowy zwieńczony iglicą. Chór - opięty trójuskokowymi skarpami z pulpitowymi obdasznicami. Otwory okienne na osiach jak w transepcie.

Elewacja wschodnia - składa się z poligonalnie zamkniętego prezbiterium, wieży, południowego ramienia transeptu, północnego ramienia transeptu i wschodniej elewacji zakrystii. Prezbiterium - jednokondygnacyjne, trójosiowe, opięte trójuskokowymi skarpami z pulpitowymi obdasznicami. Otwory okienne wysokie, lancetowate, maswerkowe jak w elewacji południowej. Otwór okienny na drugiej osi zamurowany. Pod nim, na wysokości ławy cokołu, widoczne ślady po murowanej, tynko-

wanej przybudówce. W kulisie od południa masyw sześciokondygnacyjnej wieży - pierwsza i druga kondygnacja ślepa, w trzeciej kondygnacji otwór okienny zamknięty łukiem pełnym, wgłębiony. Czwarta kondygnacja ślepa. Otwór okienny piątej kondygnacji zamknięty łukiem ostrym, otoczony szeroką opaską tworzącą wokół niego rodzaj ostrołukowej płyciny. Otwór okienny szóstej kondygnacji zamknięty łukiem odcinkowym, wgłębiony. W tle wieży jednokondygnacyjna, ślepa ściana transeptu opięta trójuskokowymi skarpami z dwuspadowymi, łamanymi obdasznicami. W kulisie od północy - ślepa ściana transeptu opięta trójuskokowymi skarpami z pulpitowymi obdasznicami.

Elewacja północna - składa się z chóru i przylegającej do niego barokowej zakrystii, ramienia transeptu i korpusu nawy z przylegającą do niego przybudówką klatki schodowej emporii. Chór - jednokondygnacyjny, jednoosiowy, opięty trójuskokowymi skarpami z pulpitowymi obdasznicami. Otwór okienny chóru lancetowaty, maswerkowy. Poligon transeptu - jednokondygnacyjny, dwuosiowy, opięty dwuuskokowymi skarpami jw. Otwory okienne jw. Klatka schodowa - trójkondygnacyjna, ślepa - ze śladami zamurowanych otworów okiennych na jednej osi.

Elewacja zachodnia - składa się z północnego ramienia transeptu, przybudówki klatki schodowej, korpusu nawy, kruchty i południowego ramienia transeptu. W tle widoczny masyw wieży. Transept - jednokondygnacyjny, jednoosiowy, opięty skarpami jw. Otwór okienny lancetowaty, maswerkowy, jw. Klatka schodowa - trójkondygnacyjna, jednoosiowa. W pierwszej kondygnacji czworoboczny otwór okienny w oprofilowanej opasce, okratowany. W drugiej kondygnacji kwadratowy otwór okienny, częściowo zagłębiony pod linią gzymsu stanowiącego przedłużenie muru d. klasztornego. W trzeciej kondygnacji kwadratowy otwór okienny w oprofilowanej opasce, okratowany. Nawa - ściana szczytowa nawy jednokondygnacyjna, jednoosiowa, flankowana masywnymi, dwuuskokowymi skarpami ustawionymi pod kątem prostym oraz podparta na osi jednouskokową skarpą sięgającą do ławy podokiennej. Obdasznice skarp ceglane. Otwór okienny na osi zamknięty łukiem ostrym, maswerkowy, częściowo zamurowany. W szczycie czytelne ślady po dwukrotnym podwyższeniu murów nawy. W kulisie od południa widoczna jednokondygnacyjna, ślepa ściana kruchty i ślepe ramię transeptu opięte trójuskokowymi skarpami. W tle widoczna ostatnia kon-

wnętrze

Wnętrze - kościół reprezentuje charakterystyczny dla gotyckich założeń zakonnych transeptowy układ przestrzenny z wydłużonym klasztornym chórem i poligonalnie zamkniętym prezbiterium, połączony z założeniami klasztornymi.

Prezbiterium - nakryte sklepieniem krzyżowo-żebrowym o mocno wybra-

1. Miejscowość, gmina, województwo

WROCŁAW

województwo dolnośląskie

2. Obiekt (nazwa jak na karcie)

RZYM.-KAT. KOŚCIÓŁ KLASZTORNO-SZPITALNY KRZYŻOWCÓW
Z CZERWONĄ GWIAZDĄ p.w. ŚW. MACIEJA
ob. RZYM.-KAT. KOŚCIÓŁ REKTORALNY p.w. ŚW. MACIEJA

3. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)

cd. opisu, bibliografii, archiwalia

splawy na figuralne wsporniki umieszczone w narożach i na bocznych ścianach prezbiterium. Prezbiterium doświetlone przez trzy wysokie, lancetowate, maswerkowe okna z lekko nachyloną ławą podokienną. Otwór okienny na osi zamurowany z zachowaniem jego pierwotnego zarysu. Po stronie północnej prezbiterium, w pierwszej kondygnacji, otwierają się ku jego wnętrzu okienne emporie d. klasztoru. Powyżej zamurowane relikty lancetowatych otworów okiennych. Chór dwuprzęsłowy, nakryty sklepieniem krzyżowo-żebrowym. Po jego południowej stronie, w pierwszej kondygnacji, drewniana empora wyprowadzona z kondygnacji wieży. W północnej ścianie chóru prostokątne wejście do sieni i poprzez zabiegowe schody, na poziom emporie nad prezbiterium. Nawę od chóru oddziela wysoki łuk tarczy o zarysie łuku pełnego.

Nawa - dwuprzęsłowa, nakryta sklepieniem krzyżowo-żebrowym, doświetlona pośrednio poprzez wysokie, lancetowate otwory okienne w poligonalnych zamknięciach ramion transeptu oraz przez częściowo zamurowane okno nad emporą organową. W południowo zachodniej ścianie nawy wejście do kruchty poprzez kamienny, profilowany portal. Po zachodniej stronie nawy osadzona bezpośrednio w ścianie, murowana empora organowa o lekko falistej linii balkonu.

Transept północny - dwuprzęsłowy, nakryty sklepieniem krzyżowo-żebrowym w poligonie i gwiazdzystym w przęśle nawowym, doświetlony przez trzy wysokie lancetowate, maswerkowe otwory okienne. W zachodniej ścianie transeptu wejście na klatkę schodową emporie muzycznej. We wschodniej ścianie transeptu wejście poprzez niski portal w kamiennej opasce do kaplicy należącej do zakrystii.

Transept południowy - dwuprzęsłowy, nakryty sklepieniem krzyżowo-żebrowym, doświetlony przez trzy otwory okienne jw. We wschodniej ścianie transeptu przejście do czworobocznej kaplicy w przyziemiu wieży, sklepionej krzyżowo, doświetlonej od południa poprzez ostrołukowy portal z prowizorycznym nadświetłem. Z południowego naroża kaplicy, poprzez wyprowadzone w grubości muru zabiegowe, ceglane schody, wejście na pierwszą kondygnację wieży salą doświetloną poprzez wielkie okno wieżowe. Sala nakryta sklepieniem krzyżowym, spiętym zwornikiem tarczowym z inskrypcją, spluwającym na kamienne kielichowo-maskowe konsole umieszczone w narożach.

wyposażenie

Wystrój rzeźbiarski: kamienne figuralne wsporniki i zworniki w prezbiterium i

salce wieżowej, maswerki okienne - XIV / XV wiek

Kamienne płyty nagrobne mistrzów i zakonników zakonu krzyżowców z czerwoną gwiazdą

Wystrój malarski: wczesnorennesansowe, floralno-figuralne polichromie na sklepieniu kaplicy w przyziemiu wieży

Uskokowy portal kamienny w 8kruchcie - XIII / XIV wiek i 2 portale ostrołukowe w kamiennych opaskach

Barokowe, rzeźbione drzwi do nawy - 1677

Manierystyczny ołtarz w transepcie północnym

cd 21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Sgn 513/03 - ekspertyza konstrukcyjna i mykologiczna, Sokolnicki, 03.

Sgn 514/03 - p.b. na remont zabezpieczający, F. Nadolski

2003 - badania archeologiczne - architektoniczne przeprowadzone przez firmę AKME

2003- 2004 - Prace renowacyjne i konserwatorskie poprzedzone badaniami geotechnicznymi, konstrukcyjno - mykologicznymi

Sgn 778/04 - p.b. remontu konserwatorskiego, P. Szkoda, 04.

Sgn 883/04 - p.b. remontu konserwatorskiego krypty, P. Szkoda, 04.

cd 22. Bibliografia

H. Neuling, *Schlesiens Kirchorte und ihre kirchlichen Stiftungen bis zu Ausgange des Mittelalters*, s. 31.

J. Pilch, *Zabytki architektury Dolnego Śląska*, s. 318-319.

W. Szelnicki, *Odbudowa kościołów w archidiecezji wrocławskiej w latach 1945-1968*, Roma 1975, s. 358-360.

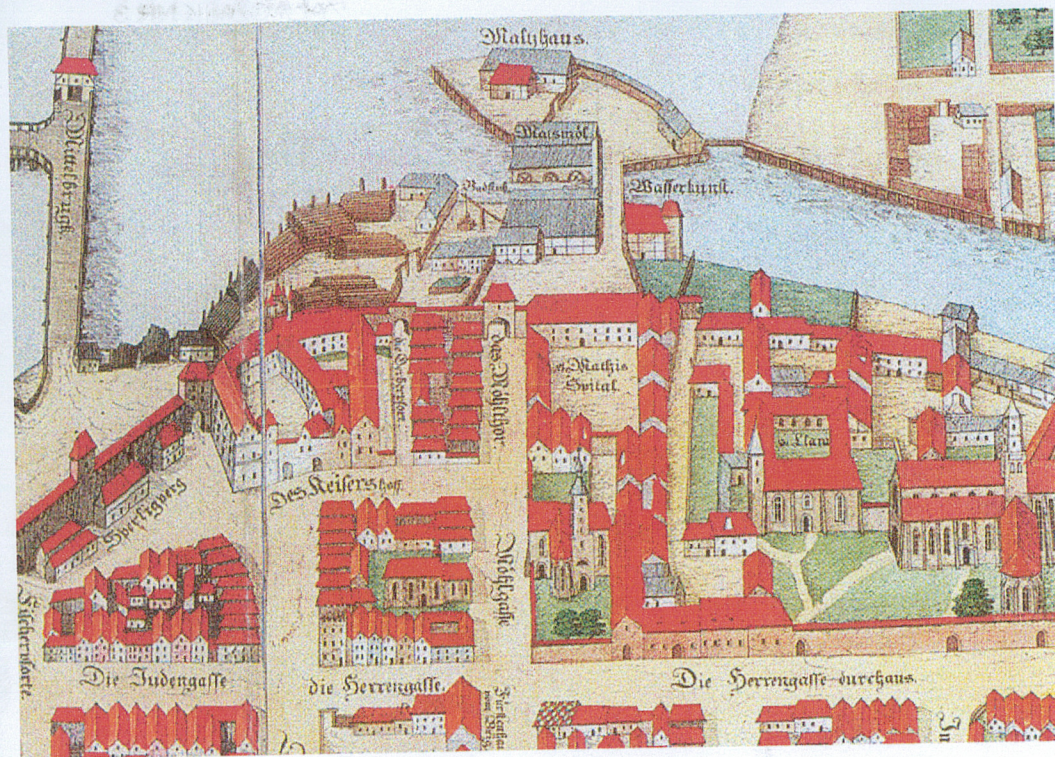
H. Tintelnot, *Die mittelalterliche Baukunst Schlesiens*, Kitzingen 1951, s. 73 214.

cd 23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatura)

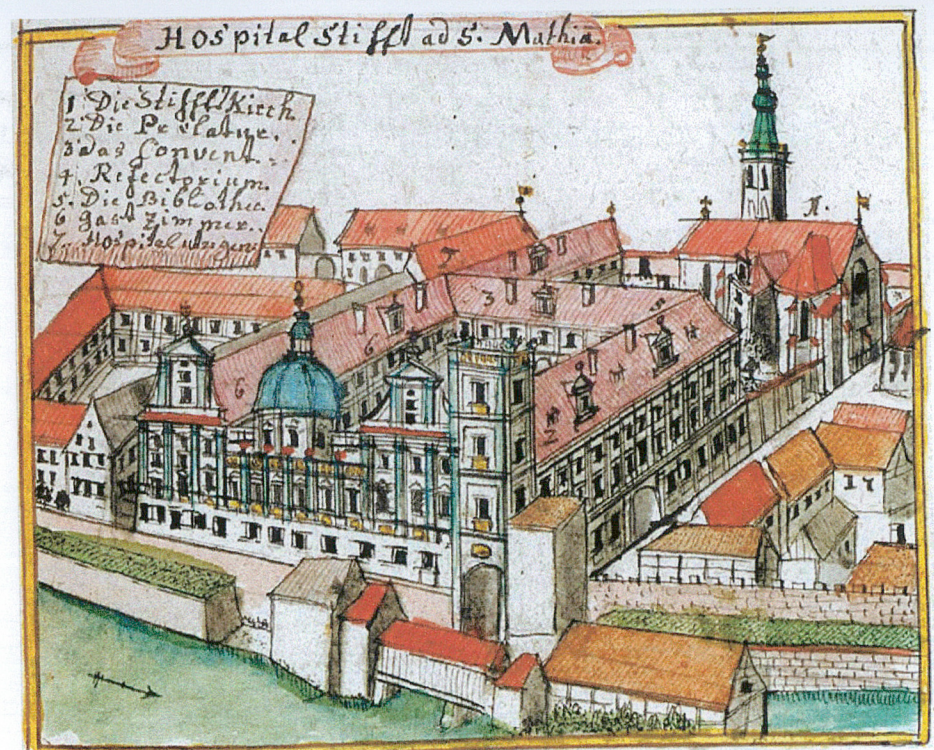
G.B.Probst wyd., miedzioryt z akwafortą wg Wenera, 1760, MNWr nr inw. VI-16029

M.Grossman, akwaforta, 2 ćw. XIX w., MAWr

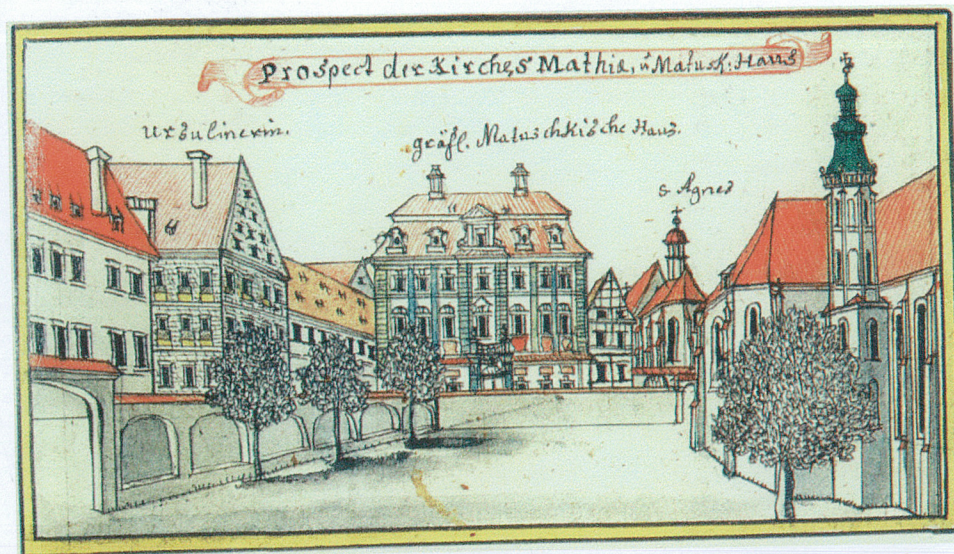
O. Probst, rys. piórkiem, 1898, MNWr nr inw. 12992

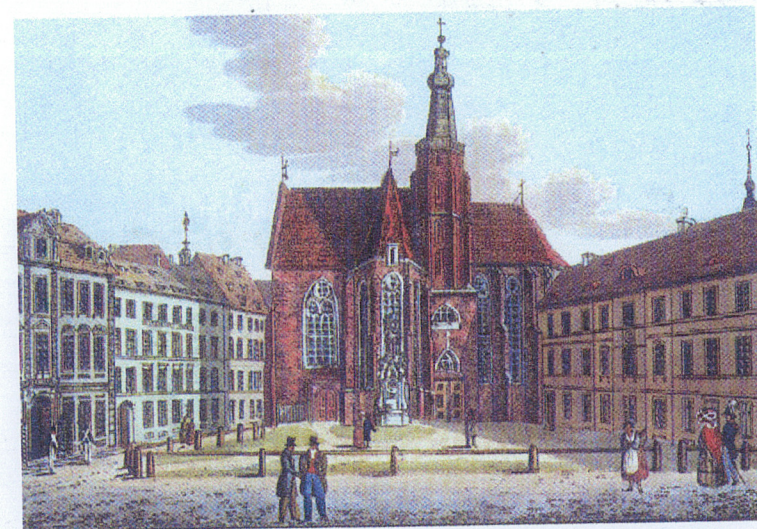
ryc. II Plan Wienerów z 1562 r., wg reprodukcji Partscha z 1826 r.

ryc. IV F.B. Werner, T.I, Topographia oder Prodomus..., rys. 297, 1740-58, BUWr, nr inw. R 551.

ryc. III F.B. Werner, T.I, Topographia oder Prodomus..., rys. 369, 1740-58, BUWr, nr inw. R 551.

ryc. V M. Grossman, akwaforta, 2 ćw. XIX w., MAWr

1. Miejscowość, gmina, województwo

WROCŁAW
województwo dolnośląskie

2. Obiekt (nazwa jak na karcie)

RZYM.-KAT. KOŚCIÓŁ KLASZTORNO-SZPITALNY KRZYŻOWCÓW
Z CZERWONĄ GWIAZDĄ p.w. ŚW. MACIEJA
ob. RZYM.-KAT. KOŚCIÓŁ REKTORALNY p.w. ŚW. MACIEJA

3. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)

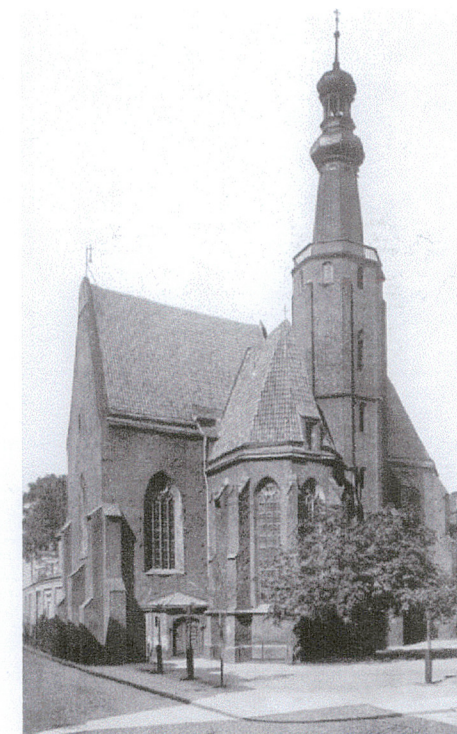
ikonografia, plan, sytuacja

ryc. VI G.B.Probst wyd., miedzioryt z akwafortą wg Wernera, 1760, MNWr nr inw. VI-16029

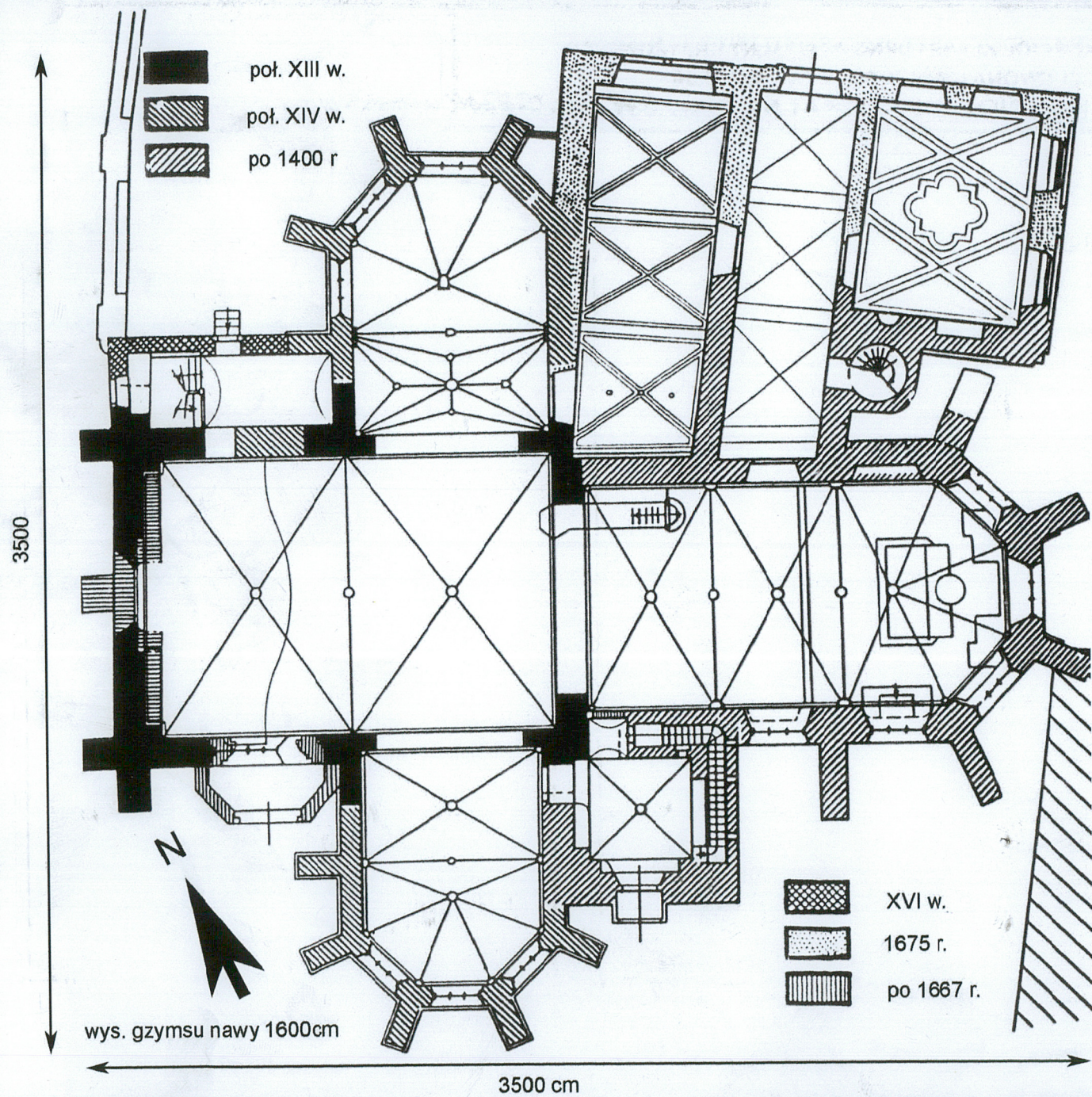

ryc. VII O. Probst, rys. piórkiem, 1898, MNWr nr inw. 12992

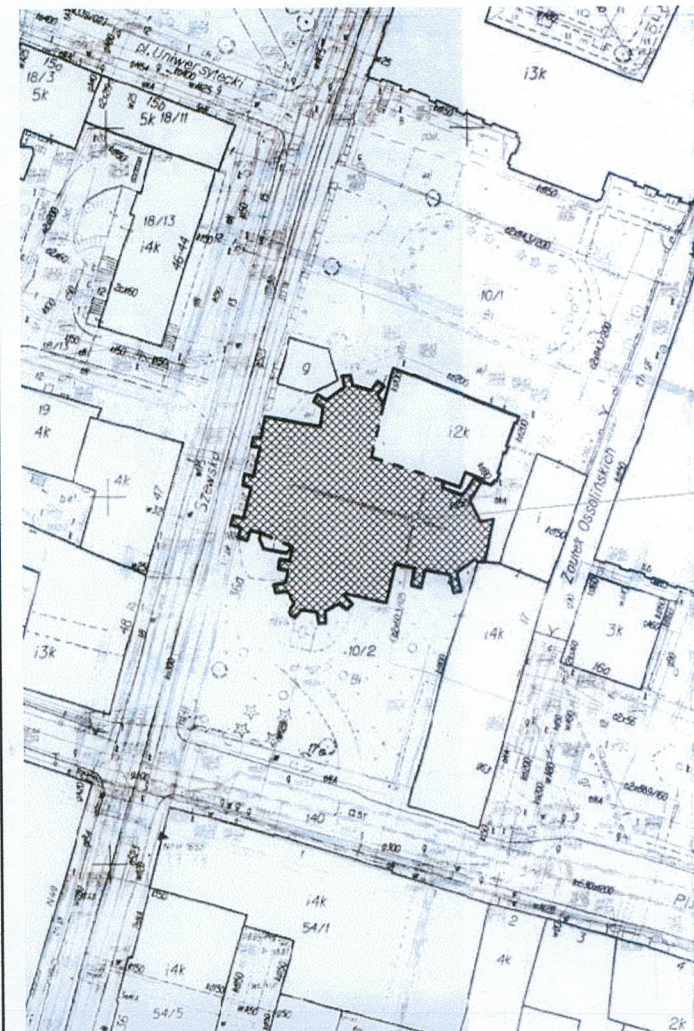

20. Matthias-Gymnasialkirche von SSO

ryc. VIII Fotografia, ok. 1900 r.

ryc. IX Plan w skali 1:400, wg Burgemeister..

ryc. X Sytuacja w skali 1:1000

1. Miejscowość, gmina, województwo

WROCŁAW
województwo dolnośląskie

2. Obiekt (nazwa jak na karcie)

**RZYM.-KAT. KOŚCIÓŁ KLASZTORNO-SZPITALNY KRZYŻOWCÓW
Z CZERWONĄ GWIAZDĄ p.w. ŚW. MACIEJA
ob. RZYM.-KAT. KOŚCIÓŁ REKTORALNY p.w. ŚW. MACIEJA**

3. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)

fotografie

fot. 1 Elewacja zachodnia

fot. 2 Widok od południowego zachodu

fot. 3 Widok od południa,
w trakcie prac konserwatorskich wrzesień 2006

fot. 4 Widok nawy od południowego zachodu

fot. 5 Widok na południowe ramię transeptu

fot. 6 Widok od północy na prezbiterium

1. Miejscowość, gmina, województwo

WROCŁAW
województwo dolnośląskie

2. Obiekt (nazwa jak na karcie)

RZYM.-KAT. KOŚCIÓŁ KLASZTORNO-SZPITALNY KRZYŻOWCÓW
Z CZERWONĄ GWIAZDĄ p.w. ŚW. MACIEJA
ob. RZYM.-KAT. KOŚCIÓŁ REKTORALNY p.w. ŚW. MACIEJA

3. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)

fotografie

fot. 7 Widok od północy

fot. 8 Widok od północy

fot. 9 Widok od południa

fot. 10 Południowe ramię transeptu

fot. 11 Transept od południa

1. Miejscowość, gmina, województwo

WROCŁAW
województwo dolnośląskie

2. Obiekt (nazwa jak na karcie)

RZYM.-KAT. KOŚCIÓŁ KLASZTORNO-SZPITALNY KRZYŻOWCÓW
Z CZERWONĄ GWIAZDĄ p.w. ŚW. MACIEJA
ob. RZYM.-KAT. KOŚCIÓŁ REKTORALNY p.w. ŚW. MACIEJA

3. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)

fotografie

fot. 12 Widok od południa, w trakcie prac remontowych
listopad 2005 (pokrycie hełmu)

fot. 13 Widok od południa, w trakcie prac remontowych
listopad 2005 (wymiana okna)

fot. 14 Wejście do wieży, w trakcie prac remontowych
grudzień 2005 (wymiana okna)

*fot. 15 Widok od południa, w trakcie prac remontowych
grudzień 2005 (wymiana okna)*

fot. 16 Widok od północnego zachodu

*fot. 17 Widok od północnego zachodu w trakcie prac
konserwatorskich, wrzesień 2006*

1. Miejscowość, gmina, województwo

WROCŁAW
województwo dolnośląskie

2. Obiekt (nazwa jak na karcie)

**RZYM.-KAT. KOŚCIÓŁ KLASZTORNO-SZPITALNY KRZYŻOWCÓW
Z CZERWONĄ GWIAZDĄ p.w. ŚW. MACIEJA
ob. RZYM.-KAT. KOŚCIÓŁ REKTORALNY p.w. ŚW. MACIEJA**

3. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)

fotografie

fot. 18 Zachodni szczyt nawy

fot. 19 Górne kondygnacje wieży, w trakcie prac remontowych listopad 2006

fot. 20 Górne kondygnacje wieży, nowe pokrycie hełmu

fot. 21 Zamknięte naroże nawy i transeptu

fot. 22 Okno północnej klatki schodowej

fot. 23 Spękania ściany północnego ramienia transeptu

1. Miejscowość, gmina, województwo

WROCLAW
województwo dolnośląskie

2. Obiekt (nazwa jak na karcie)

RZYM.-KAT. KOŚCIÓŁ KLASZTORNO-SZPITALNY KRZYŻOWCÓW
Z CZERWONĄ GWIAZDĄ p.w. ŚW. MACIEJA
ob. RZYM.-KAT. KOŚCIÓŁ REKTORALNY p.w. ŚW. MACIEJA

3. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)

fotografie

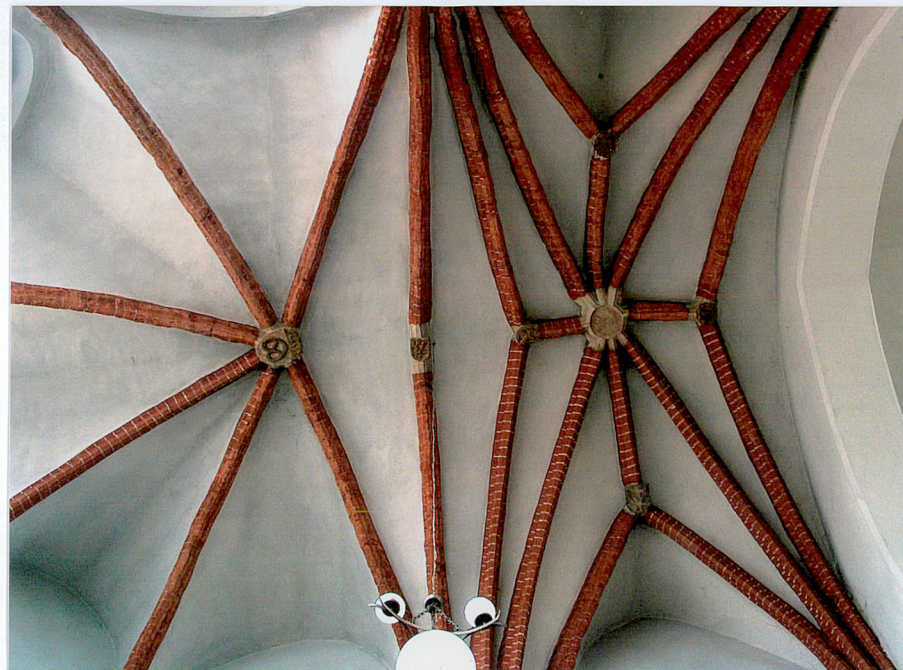
fot. 24 Wnętrze, widok z empory na prezbiterium

fot. 25 Wnętrze, widok na empore

fot. 26 Północna ściana prezbiterium

fot. 27 Sklepienie transeptu

fot. 28 Polichromie na sklepieniu przedsionka wieżowego odkryte w trakcie prac konserwatorskich wrzesień 2006

1. Miejscowość, gmina, województwo

WROCŁAW

województwo dolnośląskie

2. Obiekt (nazwa jak na karcie)

RZYM.-KAT. KOŚCIÓŁ KLASZTORNO-SZPITALNY KRZYŻOWCÓW
Z CZERWONĄ GWIAZDĄ p.w. ŚW. MACIEJA

ob. RZYM.-KAT. KOŚCIÓŁ REKTORALNY p.w. ŚW. MACIEJA

3. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)

fotografie

fot. 29 Schody prowadzące na wieżę

fot. 30 Wspornik żebra sklepienia sali w wieży

fot. 31 Przypora prezbiterium

fot. 31 Zwornik sali w wieży

fot. 32 Portal i drzwi nawy